

HISTORICKÝ ROMÁN

 metafora

*Příběh silných žen, které se nebály
vzepřít společenským normám*

OBCHODNICE Z AMSTERDAMU

SIMONE VAN DER VLUGT

Píše se rok 1892. Lydie truchlí nad ztrátou rodičů, kteří zemřeli krátce po sobě. Zdělila jejich dům v Amsterdamu a venkovský dům v Purmerendu. Navzdory smutku je však plná nápadů do budoucna a rozhodnutá uskutečnit otcovy plány: založit moderní, parou poháněnou sýrárnu. Jako žena ale nesmí sama podnikat. Rozhodne se proto spolupracovat s Huibem, pokrokovým farmářem z této oblasti. Společně postupně budují největší sýrárnu v Severním Holandsku.

Píše se rok 1913. Nora, dcera Lydie, se vdává za Ralpha, syna bohatého obchodníka, a pár se usazuje v Antverpách. Po vážném konfliktu s matkou ohledně původu jejího otce by Nora nemohla být šťastnější, že je pryč z domova. Svázaná normami však často pochybuje o své roli ve společnosti a časem také o vlastním manželství. Pak ale vypukne první světová válka a ona uprostřed děsivé noci prchá z města. Jak bude vypadat její budoucnost? A koho její manžel skutečně miluje?

*„Table kniha má všechno: napětí, emoce,
něco současného i něco historického.
A samozřejmě sýr.“*

– čtenářská recenze, Goodreads

*„Postavy jsou skvěle propracované. Ačkoliv dokonale zapadají
do doby, ve které se příběh odehrává, i dnešní čtenář se dokáže
se sny
a přáními Lydie i Nory snadno ztotožnit.“*

– čtenářská recenze, Goodreads

SIMONE^{VAN}_{DER} VLUGT

OBCHODNICE Z AMSTERDAMU

Přeložila Lenka Řehová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

This publication has been made possible with financial support from the Dutch Foundation for Literature.

Tato kniha byla vydána za finanční podpory Nizozemského literárního fondu.

De Kaasfabriek © 2020 by Simone van der Vlugt
Published by Ambo Anthos, Amsterdam, Netherlands
Translation © Lenka Řehová, 2022
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

ISBN 978-80-7625-670-5 (ePub)

ISBN 978-80-7625-669-9 (pdf)

ISBN 978-80-7625-231-8 (print)

I

Červenec 1892

Uvnitř domu panuje klid. Lydie by na něj už měla být zvyklá, ale opak je pravdou. Služebné chodí po špičkách a snaží se nedělat hluk, aby ji nerozčilovaly, jenže právě to ticho jí leze na nervy.

V pokojích, kdysi zaplněných hosty, hudbou a smíchem, panuje hrobové ticho. Piano, na které tak ráda hrávala její matka, stojí netknuté v salonu a po kouři z otcových doutníků zůstal jen pomalu se vytrácející zatuchlý odér.

Část roku tráví Lydie v Amsterdamu, ale mnohem radši by byla tady v Purmerendu, na své usedlosti Welgelegen, místě, kde se dobře žije, jak ostatně jeho název napovídá. Jako by tady hlasy jejích rodičů zněly jasněji než v domě v Amsterdamu, kde nedokážou přehlušit zvuky velkoměsta.

Lydie odhrne prostěradlo, odhodí stranou lehkou letní deku a vyleze z postele. Než se obleče, otevře balkónové dveře a vyjde na terasu, aby se pokochala výhledem na zahradu. Hortenzie, matčina pýcha, kvetou jako nikdy předtím, jako by chtěly dokázat, že přežijí i bez Paulininy láskyplné péče.

Všechny místnosti v domě vyvolávaly v Lydii po dlouhém měsíci pocit prázdnoty. Teď už je ta bolest snesitelnější,

ale před půlhodinkou, hned po probuzení, se pocit ztráty znovu nečekaně ozval.

Možná proto, že včera večer našla klíč od otcova stolu v pracovně. Hledala ho dlouho a našla ho úplnou náhodou, když vytahovala knihu z knihovny.

Ulevilo se jí, i když ví, že bude muset prohledat jeho stůl.

Otočí se, oblékne a vydá se do kuchyně, kde služebná Fiene připravuje snídani.

„Dobré ráno, Fiene,“ pronese. „Ráda bych posnídala v otcově pracovně. A dnes bych si dala kávu, žádný čaj.“

Služebná se otočí. „Dobré ráno, slečno Lydie. Nechtěla byste raději posnídat venku na terase? Je tam krásně.“

Lydie rázně zavrtí hlavou. „Ne, v otcově pracovně. Včera jsem konečně našla klíč od jeho stolu a chci se podívat, co v něm je.“

„Hledáte něco konkrétního?“

„Vlastně ne. Myslím, že tam schovával různé osobní věci. Dopisy a něco jako deník. Možná tam budou i nějaké fotografie. Bylo by hezké najít další fotografie rodičů.“

Lydie se vydá do haly a dál do otcovy pracovny v pravém křídle domu s výhledem na altánek. Tam ráda sedávala její matka, četla knihu nebo si povídala s přítelkyněmi. Lydiin otec při práci rád tu a tam svoji manželku láskyplně z pracovny pozoroval.

Na chvíli se Lydie zastaví před oknem a dopřeje si krátkou vzpomínku. Potom se rychle otočí a posadí se za stůl. Strčí klíček do zámku a otevře šuplík. První, co spatří, je tlustý sešit v hnědém koženém obalu. Položí ho před sebe a otevře jej. Při pohledu na známé otcovo písmo se jí v krku vytvoří knedlík, ale hned se vzpomene a pustí se do čtení.

Ze začátku se v nedbale sepsaných myšlenkách a výpočtech nedokáže vyznat. Zdá se, že se týkají nějaké továrny, čemuž nerozumí, protože její otec žádnou továrnu ne-

vlastnil. Obchodoval s nemovitostmi a v době úmrtí byl již mnoho let v penzi, jenže první záznam v deníku je datován asi šest měsíců před jeho smrtí.

Nahlédne dále do šuplíku a spatří hromadu papírů. V tu chvíli vstoupí do místnosti Fiene s tácem, na kterém nese kávu, chléb a vařené vejce. Položí ho na stůl.

„Děkuji,“ pronese Lydie nepřítomně. Vytáhne papíry ze šuplíku a rychle je prolisuje. K jejímu úžasu to jsou cenové nabídky na separátory a parní stroje. K čemu by je potřeboval?

Vespod hromádky leží složený arch papíru. Lydie ho rozloží. Je to náčrt továrny na sýr. Důkladně si ho prohlédne a znovu sáhne po deníku. Když jím listuje, nedokáže se ubránit myšlence, že její otec chtěl na stará kolena založit továrnu. Továrnu na sýr!

Vlastně ji to ani nepřekvapuje. Sice umřel, když mu táhlo na sedmdesát, ale byl čilý a zdravý – nebo si to aspoň mysleli – a vždy otevřený novým výzvám. Největší část svého majetku vydělal na spekulacích s pozemky. Po hektarech skoupil nezastavěné pozemky v okolí Amsterdamu a po stržení zbytku středověkých městských hradeb je prodal jako stavební parcely.

Vznikla tu průmyslová zóna a velké stavby jako hotely American a Amstel. Z místa, kam se dříve chodívalo na procházky, zbylo jen málo. Dnes je zastavěné továrnami. Svět se strašně rychle mění. Není proto divu, že její podnikavý otec chtěl být součástí té změny.

Lydie listuje deníkem dál, nachází v něm další náčrtky strojů a jména a adresy různých lidí. Většina z nich jí nic neříká, její oči se zastaví až u Huiba Minnese. Její otec si jeho jméno tučně podtrhnul a přidal k němu poznámku: ředitel.

Lydie se zamyšleně podívá před sebe. Huib Minnes je statkář, bydlí kousek odsud. Pokaždé když projíždí kolem

velkých honosných hospodářství, obdivuje jejich zdobené štíty, opečovávané zahrádky se záhony plnými hortenzií, měděné sluneční hodiny a kované brány. Prostý statek Huiba Minnese takové zdobné prvky postrádá. V jeho případě jde především o funkčnost.

Setkal se její otec s Huibem? Asi ano, protože za jeho jménem stojí „ředitel“. Huib Minnes patří k největším statkářům v okolí vyrábějícím sýr, dává to smysl. Ale byl to jen otcův nápad, nebo se s Minnesem skutečně sešel?

Lydie roztržitě dojí snídani a napije se kávy. Dlouho pročítá deník a pak se vydá do knihovny. Dvě police jsou plné knih o výrobě sýra. Zvláštní, že si jich nevšimla dřív. Teď už ví, proč klíč od otcova stolu našla právě tady.

Vezme do rukou knihu založenou papírky a ta se sama od sebe otevře na nejčtenější stránce. O hodinu později knihu zaklapne, vrátí ji zpět na policičku a odkráčí do haly. Tam potká Hendrika a nařídí mu, aby připravil kočár.

„Teď, slečno? Blíží se bouřka.“ Hendrik vrhne ustaraný pohled ven.

Lydie se postaví před okno a podívá se na oblohu, kde se slunce, které dnes ráno zářilo z plných sil, marně snaží probojovat mezi mraky.

„Nepojedeme daleko. Chci jen na statek Huiba Minnese. Pokud hned vyrazíme, stihneme to,“ říká Lydie a obléká si přitom plášť.

Bez dalších námitek Hendrik odejde a za čtvrt hodiny přistaví kočár přede dveře. O něco později už opouštějí rozlehlé panství Welgelegen a odbočují na polní cestu.

Z příkopu se znenadání vykolébá na cestu husa následovaná housátky. Hendrik si jich včas všimne a zastaví.

Zatímco nechávají projít husí rodinku, Lydie se kochá krásou venkova. Otevře okénko, aby do kočáru proudil čerstvý vzduch. Když se znovu rozjedou, musí potlačit nutkání, aby nevystřčila ven hlavu.

Je léto a vzduch je plný vůní. V Amsterdamu až posedle touží po klidu a čerstvém venkovském vzduchu. Především v létě se to ve městě nedá kvůli továrnám a páchnoucím kanálům vydržet.

V okolí Purmerendu to voní po hnoji, kravách, senu a divokých květinách rostoucích podél příkopů.

Všichni jejího postavení utíkají každoročně v létě pryč z města, aby se ponořili do jakési venkovské idyly, mezi lidi, na které se po zbytek roku dívají svrchu.

Ona taková není, ale jakmile se začnou dny krátit, ráda se vrátí do Amsterdamu a vymění venkovský život za městskou zábavu. Zima je však dlouhá a po několika týdnech ji sociální pravidla bohatých měšťanů začnou dusit.

Dokonce už uvažovala i o tom, že by svůj dům v ulici Kloveniersburgwal, kterou protéká široký kanál, prodala a natrvalo se usadila na svém venkovském sídle. Jenže co by tu dělala celý rok? Jak by sama přežila dlouhou zimu?

V Amsterdamu si jako neprovdaná žena příliš svobody neužije, ale má tam přátele a větší část rodiny. Bez námahy dokáže své dny vyplnit nákupy, pořádáním večeří a návštěvami divadla. Jenže to je tak... neuspokojující.

Lydie netuší, po jakém životě touží, ale rozhodně to není ten současný. Čím dál častěji má pocit, že žije jen napůl, že někde za všemi těmi povinnostmi a konvencemi musí existovat něco jiného.

Kočár zrychlí a Lydie se lekne. Hendrik pobídne koně do klusu a na střechu dopadnou první dešťové kapky. V kočáře se setmí. Lydie s bouchnutím zavře okénko.

V dálce se ozve tlumené zadunění a Lydie si neklidně poposedne. Na návrat je už pozdě, Hendrik se asi pokusí dojet na Minnesův statek dřív, než se rozpoutá bouřka.

Ale jakmile ocelově šedou oblohou projede první blesk, ví, že se mu to nepodaří.

2

Počasí se změnilo. Ráno se nad poli rozprostírala blankytně modrá obloha, ale teď se na horizontu vynořil tmavě šedý pruh zamračeného nebe.

Huib zapíchne vidle do země a vzhledne k obloze. Už mají téměř hotovo, ještě chvilku a seno bude v bezpečí stodoly. Společně se svými čeledíny a nádeníky se vrhnul do práce, aby z pole odvezli poslední kupky sena.

Rukávem si otře pot z čela a rozhlédne se kolem dokola.

Mezi vodními kanály leží pole, rozlehlá zelená plocha s posečenými a usušenými kupkami sena čekajícími na odvoz. Povož jezdí sem a tam mezi polem a statkem, kde se seno skládá do stodoly.

Je to těžká práce pro hodně lidí. Těch má Huib naštěstí dost: čeledíny Siema a Klaase a hospodyni Jantine. Navíc má k ruce čtyři nádeníky, kteří před dvěma dny dorazili s kosami a ranci v rukou.

Huib vrhne ještě jeden pohled na oblohu a velkými kroky přechází přes pole. „Pospěšte si!“ volá na ně.

Jeho pomocníci už to tuší, obracejí svůj pohled k nebi. Šedivý pruh v dáli zčernal. Spěšně hází poslední kupky sena na povoz.

Zlověstně se tvářící nebe se mezitím usadilo nad loukou jako litinový poklop. Mraky pomalu zastínily světlo a na zem dopadnou první dešťové kapky.

Huib sedí u kulatého stolu pod oknem, listuje *Zemědělskými listy* a občas vyhlédne ven, aby zkontroloval vykládku sena. Nádeníci se schovali do stájí a na seník, kde v noci spí. Dokázali to, zvládli to právě včas.

Do místnosti vstoupí Jantine s talířem plným chlebů namazaných máslem, s vajíčkem a slaninou, položí mu ruku na rameno a bez jediného slova odejde.

Huib si čte. Venku je taková tma, že musí zapálit petrolejku. Zahřmí, v chlévě zabučí krávy.

Na chvíli se mu zdá, jako by něco zaslechl, křik, rachot kol. Vzhledne a důkladně se zaposlouchá, ale nic neslyší.

Možná to byl jen projíždějící povoz, ale znělo to blízko. Vstane, aby zjistil, co se děje. Ještě než vstoupí do chodby, vtrhne do místnosti Jantine.

„Ve vjezdu stojí kočár. Mám ho pustit dál?“

„Ano, samozřejmě,“ prohlásí Huib. „Ať zajede do stodoly.“

Okamžitě vklouzne do dřeváků a vyrazí ven. Společně se dvěma čeledíny otevírá vrata od stodoly a prohlíží si kočár skrácený dešťovým závojem.

Kočmu se nedaří uklidnit vyděšeného koně, takže se Huib musí se svými muži vydat do lijáku, aby zvíře odvedli dovnitř. Za okénkem spatří obličej Lydie Oorthuysové. Nijak ho to nepřekvapuje, poznal její kočár.

Jakmile kočár zajede do stodoly, jeho dveře se otevrou a Lydie se snaží vystoupit. Huib jí přispěchá na pomoc. Na chvíli ve svých dlaních ucítí její ruku v rukavičce. Lydie došlápne na mlatovou podlahu a on ji pustí.

„Díky bohu, že jsme tady,“ pronese Lydie. „Bála jsem se, že se kuň splaší.“

„Můžete tu počkat, dokud bouřka nepřejde. Venku to teď není bezpečné,“ odvětlí Huib. „Pojďte dál. Jantine, postavíš na čaj?“

Huib otevře dveře vedoucí do obytné části. Lydie s Hendrikem ho následují, a když prochází chodbou, jímá Huiba hrůza, jak to v místnosti asi vypadá. Jantine dnes celé dopoledne pomáhala se svozem sena, což znamená, že neměla čas na domácí práce. Ne že by to byla úplná katastrofa, ale je ta místnost uklizená tak, aby v ní mohl přijmout ženu Lydiina postavení?

Rozmrzele vstoupí dovnitř. Návštěva ho následuje, ale interiéru nevěnuje žádnou pozornost. Lydiin pohled směřuje k oknům zkrápeným deštěm. Zahřmí a ona se poleká.

„Nebojte se. Na střeše mám bleskosvod,“ uklidní ji Huib.

„Opravdu?“

„Ano, vyrobil jsem ho sám. Funguje výborně.“

„Jak to víš? Uhodil sem už někdy blesk?“ zeptá se ho Hendrik nedůvěřivě.

Huib zavrtí hlavou.

„Pak nemůžeš vědět, jestli funguje.“

„Funguje,“ pronese Huib klidným, sebevědomým hlasem.

Zdá se, že vrchol bouřky už přešel. Déšť se ztišil a doba mezi blesky a hromy se prodlužuje. Když Jantine přináší čaj a staví šálky na stůl, Lydie se prochází po pokoji. Aniž by si ji Huib okatě prohlížel, uvědomuje si každý její pohyb.

„Je to hezká a velká místnost,“ říká Lydie, když si prohlíží velký krb s ozdobnými talíři a delfskými obklady, a pomalu přechází ke zdobené skříni.

„Statek vlastníme už mnoho generací, slečno.“

Lydie pokračuje dál k jídelnímu stolu, ze kterého vezme *Zemědělské listy*. „Separátor Alfa Laval.“

„To je odstředivka,“ odpoví Huib. „Přístroj, který odděluje smetanu od mléka. Co teď dělají selky dlouhé hodiny ručně, dokáže tenhle přístroj během chvilky. Zpracuje sto třicet litrů mléka za hodinu.“

Lydie přitaká. „Ten by se ti hodil.“

„Už jeden mám.“

„Opravdu? Ale není takový přístroj moc drahý?“

„Padlo na něj dědictví po mých rodičích. Nebylo toho moc, ale stačilo to,“ odpoví Huib.

„Hm,“ pronese Lydie a dál listuje stránkami novin. „Co dnes všechno nevymyslí... Svět se tak rychle mění. Je neuvěřitelné, jaký technický pokrok se v uplynulých letech odehrál. Nedokážu si představit, jak bude svět vypadat za padesát let nebo jaké změny nás čekají v následujících deseti letech. Není tomu tak dávno, co jsme všechno převáželi na bárkách tažených koňmi, a teď po celé zemi jezdí vlaky. Musím přiznat, že vůbec nechápu, jak ta pára funguje.“

„Když se voda zahřeje na páru, rozpíná se a vyvíjí tlak. Tedy sílu, která se dá použít kdekoliv. Nevím, proč ji tady nepoužíváme.“

„Ale hodně továren už pracuje s parními stroji, ne?“

„Tím ‚tady‘ myslím u nás na venkově. Na statcích se všechno dělá ručně, i když to jde mnohem efektivněji. Parní stroj je drahý, ale odstředivka na mléko se pořídit dá. V Dánsku ji mají na každém statku, u nás jsem jeden z mála. Postavil jsem pro ni zvláštní místnost.“

„Skutečně? Mohla bych se na ni podívat?“

„Na odstředivku? Samozřejmě, ale to musíme ven a ještě trochu poprchává. Touhle dobou bývá v té místnosti velká tma.“

„Tak si ji přijedu prohlédnout jindy.“ Lydie se otočí na Hendrika. „Už neprší, můžeme jet.“

„Dobře, slečno.“ Hendrik se otočí a vyjde na chodbu. Lydie s Huibem ho následují.

Kůň se už uklidnil a poslušně čeká ve stodole. Hendrik otevírá vrata. Lydie poděkuje Huibovi za pohostinnost a nastoupí do kočáru.

„Když jsem říkala, že se vrátím, abych si tu odstředivku prohlédla, myslela jsem to vážně,“ prohlásí.

„Samozřejmě. Jste tu kdykoliv vítána.“ Huib sleduje, jak kočí otáčí koně i kočár a šplhá na kozlík. Vydá se k vratům a doširoka je otevře. Hendrik švihne koně bičem po hřbetě a ten se dá do pohybu. Za chvíli už kočár vyjíždí ze dvora ven na zablácenou cestu vedoucí k veřejné silnici.

Huib se dívá za kočárem a zavírá vrata od stodoly.

3

Následujícího dne není po bouřce ani památky. Obloha je blankytně modrá a ptáci zpívají. Jen na rozdíl od minulého týdne nepanuje tak úmorné horko.

Ráno po dojení Huib vyplatí nádeníky. Už je nebude potřebovat. Potom se pustí do práce v sýrárně.

V poledne se vrací zpátky, aby se naobědval, a sotva se třese dřeváky z nohou, spatří na polní cestě bryčku. Překvapeně se zastaví. Lydie Oorthuysová říkala, že se vrátí, ale nebral ji vážně. A rozhodně si nemyslel, že se vrátí tak brzo.

Když bryčka vjíždí na statek, Huib si znovu obuje dřeváky a vydá se ke kočáru.

„Dobré poledne,“ pronese Lydie.

Huib její pozdrav opětuje s čepicí v ruce. Hendrik seskakuje z bryčky a pomáhá své paní vystoupit.

Lydie má na sobě jednoduché šaty a praktické jezdecké boty, které jsou pro zablácený dvůr příliš hezké, ale nezdá se, že by jí to vadilo.

„Říkala jsem, že se vrátím, abych si prohlédla tu odstředivku. Měl bys na mě čas?“ otáže se Lydie.

Ocení, že se ho zeptala. Většina boháčů předpokládá, že se zbytek světa točí jen kolem nich. Moc se mu to nehodí, ale je ochotný si na ni udělat čas.

„Samozřejmě, slečno. Pojdte prosím se mnou.“

Míří k přístavku a Hendrik je s odstupem následuje.

V sýrárně leží na dřevěných policích desítky bochníků sýra. Místností se line silná kořeněná vůně.

„Tyhle sýry jsou připravené na odvoz, zbytek skladuju dole,“ vysvětlí Huib. „Tam je i odstředivka.“

Vede Lydii a Hendrika po schodech dolů do sklepa, kde kdysi připravovala sýr jeho matka, babička i prababička.

Na posledních schodech chybí kus zábradlí a Huib pomáhá Lydii bezpečně sejít dolů.

Lydie se rozhlíží po místnosti a Huib si strčí rozpačité ruce do kapes. Proč přišla? Odkud se bere ten její zájem? Samozřejmě že ji zná, tedy ví, kdo to je. Když se potkají, pozdraví se, ale nikdy spolu nemluvili.

Netuší, co by měl říct, a tak si ji aspoň prohlíží. Právě se zastavila u kamenného žlabu uprostřed místnosti. Protéká jím voda ze strouhy.

„K čemu to slouží?“ zeptá se Lydie.

„Chladím tak sklep.“ Huib se postaví vedle ní a vysvětluje jí, jak vyrobil zinkovou trubku, která přivádí vodu ze strouhy až do žlabu. Vymyslel to, když mu bylo necelých šestnáct let. Jeho matka si během horkého léta stěžovala, že se mléko zkazí, než z něj stihne vyrobit sýr.

Bez jediného slůvka se Lydie rozhlíží kolem dokola. Její pohled se zastaví na litinovém přístroji. „Tak to je ona. Jak funguje?“

„Jediné, co musíte udělat, je, že do ní tady seshora nalijete mléko a potom zatočíte touhle pákou. Mléko pak vyteče z tohoto kohoutku a smetana z toho druhého.“ Huib ukáže na oba kohoutky a dodá: „Je to geniální vynález. Dříve jste musela hodiny míchat a nabírat, teď je to hotové během chvilky.“

Lydie obchází odstředivku ze všech stran a se zájmem si ji prohlíží. „A co se stane po oddělení mléka od smetany?“

Huib jí vysvětluje, že když se syřidlo důkladně promíchá s mlékem, vznikne hustá kaše, sýřenina. Ta se následně napěchuje do kulatých dřevěných forem a může se začít s lisováním. Potom se sýry namočí do slané lázně. Ta je nahoře ve stodole. Po čtyřech dnech se sýry z lázně vytáhnou a nechají se oschnout a dozrát.

Když Huib Lydii všechno popisuje, bedlivě sleduje výraz v její tváři, aby se ujistil, že ji jeho výklad nenudí. Pozorně mu naslouchá.

Díky jejímu upřímnému zájmu ztratí svou zdrženlivost a odvádí ji do sýrárny, kde na dřevěných policích leží desítky kulatých bochníků sýra.

„Tady sýry několik týdnů zrají. Zrání musí probíhat v té nejchladnější místnosti. Tenhle by měl být už dobrý.“ Vezme jeden sýr a položí ho na krájecí stůl. Kousek z něj odkrojí a podá ho Lydii.

Ta si ukousne a usměje se. „Výborný.“

„Co cítíte?“

„Ach,“ prohlásí zmateně. „Obávám se, že sýrům nerozumím.“

„Ale víte, po čem chutná, ne?“

Ještě jednou si kousne, pomalu a zamyšleně žvýká. „Je nasládlý,“ prohlásí po chvíli. „Velmi jemný, ale taky lehce kořeněný.“

„Za to může letní tráva, medyněk, zblochan řasnatý a psárka. Dodávají sýru bohatší chuť.“

„Je výborný.“

Usměje se na něj a on jí úsměv oplátí. Je krásná a mnohem milejší, než si myslel. Zdaleka se nechová tak vznešeně a odměřeně, jak by vzhledem ke svému stavu mohla. Ne že by s ním jednala rovnocenně, ale ani s ním nezachází jako s obyčejným statkářem, kterým v jejích očích musí být.

Lydie se znovu rozhlédne kolem dokola. „Kdybys mohl něco změnit, co bys udělal?“

„Postavil bych další přístavky pro nové stroje. Rád bych přešel na parní pohon. Jenže to není reálné. Ale to nevadí, jsem rád za to, co mám, protože i to málo mi ulehčuje práci.“

Rozhostí se ticho, ve kterém Huib přemítá, jestli se nenechal příliš unést. Nešikovně dřevákem odkopne na stranu kartáč povalující se na zemi.

Ticho prolomí až Lydie. Přátelsky se na něj podívá a řekne: „Zajímavé. Máš mnoho novátorských nápadů.“

„To nedokážu posoudit. Navíc to nejsou moje nápady, jen používám vynálezy jiných.“

„Ale jako jeden z mála. Neznám žádného jiného sedláka, který by k odstředění mléka používal nějaký přístroj. Všechno dělají ručně.“

Zajímalo by ho, kolik statků asi tak navštívila, ale nahlas se nezeptá. „Severní Holandsko zaostává. Nejen za cizinou, ale i za Frískem. Tam už stojí továrny na máslo. Několik chovatelů dobytka se spojilo, aby nakoupili přístroje potřebné pro jeho výrobu.“

„A taky továrny na sýr, předpokládám.“

„Taky, těch je ale málo. Nejdůležitějším výrobkem je máslo. V Purmeru a Beemsteru je to ale sýr a já si myslím, že nastal nejvyšší čas, abychom vylepšili jeho výrobu. Je to nákladné, ale pokud chceme konkurovat cizině, nic jiného nám nezbyvá.“

„Ano, v tom s tebou souhlasím.“ Lydie se znovu pozorně rozhlédne po místnosti. „Zkoušel jsi pro založení továrny na sýr oslovit a nadchnout i jiné sedláky?“

„Nedělám nic jiného, ale nikdo si netroufá.“

„Možná by sis potřebnou částku mohl půjčit od Statkářské úvěrové banky?“

„To už jsem zkoušel. Částka pro ně byla vysoká.“

„A co soukromí investoři? Vysoce postavení lidé nebo obchodníci?“

Na okamžik zaváhá. „Mluvil jsem s vaším otcem.“

„Já vím, četla jsem jeho poznámky.“

Znovu se rozhostí nepříjemné ticho. Huib se horečně snaží něco vymyslet, ale nic ho nenapadá.

„Dobře, už musím jít. Velmi ti děkuji za prohlídku.“
Lydie se vydá ke schodům. Huib a Hendrik ji následují a na dvoře Lydie okamžitě šplhá na bryčku.

Hendrik se posadí vedle ní a spustí otěže na koňský hřbet. Lydie kývne Huibovi na rozloučenou a pak bez jediného slova odjede pryč.

„Co tady slečna chtěla?“ volá na něj z dálky zamračená Jantine.

Než aby jí musel odpovědět, pustí se radši do práce, jenže Jantine mu jde naproti.

„Podívat se,“ odpoví.

Udiveně na něj pohlédne. „Proč?“

„Netuším. Doufal jsem, že by chtěla investovat.“

„To by bylo báječné.“

„Možná o tom uvažuje, ale zatím váhá.“ Huib se zamýšleně rozhlédne po sluncem ozářeném gruntu a polích ležících za ním. „Ale bylo by to úžasné.“

Jantine se na něj usměje a on jí úsměv opětuje. Potom prohlásí: „Musím se pustit do práce.“ S myšlenkami na vlastní podnik vstupuje různými kroky na pole.

Vždycky měl pocit, že to musí jít i jinak. Rychleji, ne tak namáhavě. Často pozoroval svoji matku a sestru Noru, jak se lopotí, studoval každý jejich pohyb a pak o něm přemýšlel. Když mu bylo patnáct, pokoušel se jim malými, ale šikovnými vynálezy ulehčit jejich práci. Tak vymyslel míchací mechanismus na přípravu sýra. Pracoval na vodní pohon, který se dal do pohybu šlapacím kolem, do kterého postavil svého psa.

Na dobytčích trzích v Alkmaaru, Hoornu a Schagenu, které navštěvoval se svým otcem, se pokaždé nejprve vydal na výstavní plochu, kde se předváděly stroje dovezené z ciziny. S okouzlením si prohlížel žací stroje, sekačky na trávu a obrabečky sena tažené koňmi.

Bohužel jeho otec na takové vymoženosti neměl peníze. Ty radši utratil za další dobytek. Nesčetněkrát se ho Huib snažil přesvědčit, že menší stádo neznamená menší příjmy, že ty krásné novodobé vychytávky by jim usnadnily a zefektivnily práci, takže by měli čas i na jiné věci. Třeba na zavařování ovoce, o kterém neustále mluvila jeho matka, ale na něž kvůli nepřetržité přípravě sýra neměla čas.

Když byl o něco starší, stal se členem Holandské zemědělské společnosti. Členský poplatek zaplatil z vlastní kapsy, stejně jako cestovní výdaje na výstavy, které sdružení pořádalo po celé zemi.

Jeho bratr Arjan ho na výstavy často doprovázel kvůli koňským dostihům, lidovým taškařicím a hospodským radovánkám, jenže to nebylo nic pro Huiba. Toho zajímalo jen nejnovější nářadí a stroje. Technika se posunovala mílovými kroky vpřed, na trh přicházely stále nové vynálezy a vymoženosti a on si v průběhu doby mohl dovolit nějaké pořídit. Byl spořivý a s jeho nezájmem o dívky nebo nejružnější povyražení, jako byly výlety na pouť, pro něj nebylo těžké si na ně našetřit. Jako první si pořídil sekačku na trávu. Když se s ní pyšně vrátil domů, otec jen nechápavě vrtěl hlavou. Když ji ale po nějaké době sám vyzkoušel, kosa už napořád zůstala v kůlně.

Vždycky měl velké sny, nikdy malé. Práci na statku se učil odmalička, a proto by mohl klidně pokračovat v tom, co začal jeho otec. Místo toho se přihlásil na zemědělskou

školu ve Wageningenu. Během studia zemřeli jeho rodiče na tyfus a chvíli po nich i Arjan s Norou.

Huib byl zoufalý žalem, ale přesto se vrátil do Wageningenu. Dokončil školu a absolvoval kurz v mlékárenské škole. Pak nastal čas vrátit se zpátky na statek, kde už nezbyl nikdo, s kým by se mohl o své plány podělit, ale ani nikdo, kdo by mu je zatrhl.

V uplynulých letech si přivykl na život o samotě. Když skončí práci na statku a už nikam nemusí, sedává nejraději u stolu s šálkem kávy a čte si.

Ne že by nenáviděl lidi nebo že by se cítil ve společnosti nepříjemně, ale nerad mluví.

Nezná větší potěšení než se procházet po statku, polnostech, sadu nebo zeleninové zahrádce. Nejradši má brzká rána v chlévě, když dojí krávy a zaprášenými okny dovnitř pronikají první sluneční paprsky. Miluje bučení dobytka, přežvykující tlamy, švihající ocasy a to, jak ho krávy pošťuchují čumáky, když se před ně postaví a hladí je po hlavách.

Huib jde dál na pole, kde se pasou jeho krávy. Některé jsou březí a on několikrát denně kontroluje, jak se jim daří.

Jednu po druhé prohlédne, poplácá po boku a pak se vydá zpátky na statek. Jak tam stojí ve svitu letního slunce, obklopený ovocnými stromy, je to radost pohledět.

S úsměvem na tváři kráčí dál. Jantine právě přechází po dvorku, všimne si ho a zastaví se. Z obličeje si odhrne hnědou loknu a vyzývavě se na něj usměje.

Huib dělá, jako by si toho nevšiml, a odbočí k chlévu, kde na slámě leží nemocná kráva. Když ji prohlíží a uklidňuje svým hlasem, myslí na Jantine. Přitahuje ho, ale není do ní zamilovaný. Poslední dobou se mu zdá, že ona k němu cítí mnohem víc než on k ní.

Nikdy se s ní neměl vyspat, jen to vzbudilo velká očekávání. Naštěstí neotěhotněla, to by se s ní musel oženit, což by určitě udělal.

Občas se přistihne, že touží mít ženu a rodinu. Je na to připravený, ale nikam nespíchá.

5

Lydie se ponoří do svých myšlenek a nechá se Hendrikem dovézt domů. Je to výjimečný muž, ten Huib Minnes. Už chápe, proč se o něj její otec tolik zajímal.

Huib Minnes mluvil o investici, ale z deníku ví, že ambice jejího otce sahaly mnohem dál. Domnívala se, že o tom Huib ví, ale zjevně tomu tak nebylo. Soudě podle informací z deníku neměl její otec dostatek času na to, aby se mu svěřil s plánem na výstavbu továrny.

Letargie, která se dlouhé týdny držela Lydie zuby nehty, se poprvé vytratila. Zažehla se v ní jiskřička zájmu, jež odvedla pozornost od zármutku nad ztrátou rodičů. Vzpomíná si na rozhovory, které její otec vedl s Nicolaassem Brantjesem, manželem její přítelkyně Clementine, a s Janem Boissevainem, jejich amsterdamským sousem. Vždy se točily okolo rychlého pokroku a všech těch zajímavých vynálezů, které vzbuzovaly i její zájem.

Najednou se nemůže dočkat, až deník prostuduje do nejmenších detailů.

„Zrychli, Hendriku,“ poprosí ho. Sjedou z hlavní cesty a odbočí na menší, stromy lemovanou postranní cestu, na jejímž konci stojí Welgelegen. Je to velký panský dům s oranžerií a sadem, jehož úroda neslouží jen pro jejich

potřebu, ale také ji prodávají na trhu. To má na starost Hendrik a jeho žena Mies, kteří panství spravují a také na něm žijí.

Bryčka zastaví před schodištěm. Hendrik seskočí a podá Lydii ruku.

„Děkuji, Hendriku.“ Fiene otevře dveře dřív, než Lydie vystoupá po pěti schodech nahoru. Pustí ji dovnitř a vezme od ní klobouk.

„Konečně je mohu sundat. Bylo teplo,“ říká Lydie a sundává si rukavičky. „Nebyl tu někdo, Fiene?“

„Ano, paní Brantjesová. Byla zklamaná, že nejste doma.“

„Clementine? Jaká škoda, že jsme se minuly.“

„Říkala, že se pár dní zdrží v Purmerendu u svého švagra. A taky vám přišla pošta.“ Fiene vezme dopis ze stolečku pod věšákem.

Lydie ho převezme a podívá se na jméno odesílatele. Po tváři se jí rozlije úsměv a rychle se vydá do obývacího pokoje.

„Dáte si čaj, slečno?“ zeptá se jí služebná ve dveřích.

„Ano, ráda. Ale bez dortíku.“ Lydie se svalí na pohovku a otevře obálku.

Dopis od Heleny, jak milé. V Amsterdamu se setkávají několikrát týdně, ale teď, když obě pobývají na svých letních sídlech, se nevidají vůbec.

„Milá Lydie,“ píše Helena. „Píšu ti, abys věděla, jak moc se mi po tobě stýská. Na Vogelenzangu – jemuž dal jméno ptačí zpěv, který se statkem neustále nese – je bez tebe smutno. Jak víš, Elisabeth bude sedmého července slavit narozeniny, a proto pořádáme oslavu. Doufám, že přijedeš a několik dní se u nás zdržíš. V každou celou hodinu bude na nádraží přistaven kočár, aby odvezl hosty.“

Píše toho mnohem víc, o zábavných událostech, svěřuje Lydii nejnovější klevety, a nakonec se loučí „s láskou tvoje přítelkyně Helena“.

Lydie s povzdechem odloží dopis na stůl. Samozřejmě že přijede, je nemyslitelné, že by pozvání odmítla. Velmi si oblíbila Heleniny rodiče, Jana a Petronellu. Boissevainovi jsou pro ni jako druhá rodina. Když se narodila, byli její rodiče už starší, a proto jí dopřávali společnost velké rodiny amsterdamských sousedů bydlících v domě na-proti.

Každé léto si Jan Boissevain pronajímá dům na rozlehlém panství Vogelenzang v Kennemerských dunách, kde pobývají od května do září. Dostat se tam kočárem a lodí taženou koňmi bývalo ještě donedávna náročné, ale dnes tam jednoduše dojedete vlakem.

Dveře se otevrou a Fiene vchází s čajem. „Někdo přijíždí, slečno. Čekáte návštěvu?“

Lydie vyhlédne z okna a spatří kočár, který se rychle blíží. Povzdychne si.

„Freule Simmensová. Nemám na ni ani čas, ani náladu. Řekni jí, že nejsem doma.“

„Co když viděla přijíždět vaši bryčku?“

„Tak jí řekni, že jsem se šla projít. Kdyby na mě chtěla počkat, nepouštěj ji dovnitř.“ Lydie vstane a spěšně odejde. Otevře dveře na terasu a vyjde ven.

Jako pokaždé, když vejde do zahrady, se jí na tváři objeví úsměv.

Jemný vánek hladí listy stromů. Přesně takový vánek jí připomíná její milovanou matku.

Stejně jako její matka tráví i ona čas na zahradě upravené v anglickém stylu: s trávníkem, klikatými cestičkami, altánky, labyrinty z živých plotů a pavilony. Jako dítě si tu ráda hrávala. Sourozenci jí nechyběli, protože u nich na návštěvě často bývali příbuzní a přátelé s dětmi.

Dům koupil kdysi otec pro její matku, která pocházela z Purmerendu. On sám necítil velkou potřebu trávit celé léto na venkově. Měsíc pro něj byla dost dlouhá

doba. Díky pravidelnému poštovnímu spojení mohl zůstat v kontaktu se svými obchodními partnery, a jakmile zprovoznili železniční trať, kdykoliv potřeboval, nasedl na vlak a během chvilky byl zpátky v Amsterdamu.

Lydie se zastaví u jezírka a pozoruje lekníny na vodě. V posledních měsících svého života chtěl její otec do Purmerendu jezdit pozoruhodně často. Myslela si, že to souvisí s matčinou smrtí, že chtěl trávit čas na místě, kde byla šťastná. Teď už ví, že to bylo z jiného důvodu.

Místo aby se vydala dál po klikaté cestičce, namíří si to přímo přes trávník zpátky k domu. V salonu málem vrazí do Fiene.

„Freule Simmensová tu nechala svoji vizitku,“ pronese dívka.

Lydie si ji vezme a odloží stranou, aniž by na ni pohlédla. V Purmerendu se společenská pravidla nedodržují tak striktně, ale i tady mají vysoce postavení lidé únavný zvyk poctívat své sousedy neustálými zdvořilostními návštěvami. Jediný způsob, jak jim uniknout, je nevpustit je do domu, jenže zanechaná vizitka znamená pozvánku k návštěvě.

Očekává se od ní, že se znovu zapojí do společenského života, což je přesně ten důvod, proč se už v dubnu přesunula na své letní venkovské sídlo. Bohužel ani tady čajovým dýchánkům neunikne.

Ty budou muset ale ještě chvíli počkat. Zítra se vydá za Helenou a Elisabeth.

6

Druhý den Lydie vstane za rozbřesku. Je krásný den a ona si ho chce co nejvíc užít. Fiene už sbalila její zavazadla.

Elisabeth s Helenou budou nadšené, až se u nich znenadání objeví.

Po lehké snídani odveze Hendrik Lydii s Fiene na vlakové nádraží v Purmerendu. Lydie si cestu podél luk, sadů a statků užívá plnými doušky. Když dorazí na nádraží, mávne Hendrik na poslíčka, který vyskládá Lydiina a Fienina zavazadla na vozík a naloží je do vlaku, který čeká přistavený na koleji, zahalený v oblaku páry.

Lydie se služebnou nastoupí. Hned poté výpravčí zavolá, že je vlak připravený k odjezdu, a všechny dveře se s hlasitým zaklapnutím zavřou. Vlak se lehce otřese a jako těžce oddychující starý kůň, který se nedokáže hned rozejít, se dá pomalu do pohybu.

Cesta trvá dvě hodiny, ženy musí několikrát přestoupit, a když se konečně blíží k malému nádraží ve Vogelenzangu-Bennebroeku, je Lydie unavená a bolí ji celá zadnice. Polstrované čalouněné sedačky v první třídě vypadají pohodlnější, než ve skutečnosti jsou.

Když se pomalu přibližují k světle žluté nádražní budově s dřevěným přístavkem, Lydie si oddychne.

„Jsme tady,“ konstatuje Fiene. „Konečně. Podívejte, tamhle stojí kočár. Předpokládám, že čeká na nás.“

Vystoupí a počkají, až jim vyloží zavazadla a převezou je ke kočáru. Když se Lydie usadí v kočáře, přemýšlí, proč se do Vogelenzangu nevydala dřív. Ví, jak rádi ji uvidí a že ji přivítají jako ztracenou dceru. Možná právě proto. Ona není žádná ztracená dcera, a přestože jsou všichni pohostinní, občas potřebuje být sama. U Boissevainových si často uvědomuje, že nemá žádné vlastní sourozence. Že nemá nikoho, kdo by pocházel ze stejného hnízda jako ona. Nikoho, komu by se po rodičích stýskalo tak moc jako jí. Bez ohledu na to, kolik má přátel a příbuzných, a bez ohledu na to, jak velké opory se jí od nich dostává, je nakonec odkázaná jen sama na sebe.

Dokud koně neodbočí do široké, hustě zarostlé bukové aleje, povídá si s Fiene. Najednou obě ztichnou.

„To je krása,“ prohlásí služebná.

„Že ano? Mia tvrdí, že to je tajný vchod do pohádkové říše.“

„Chápu, že dětem to něco takového připomíná.“

„No, už je jí čtrnáct. Ale je to ještě dítě, má obrovskou představivost.“

Vyjedou z pohádkové aleje a spatří svěže zelené lány panství Vogelenzang ohraničené lesem. Sídlo obklopené vysokými stromy se tyčí vedle hospodářských budov. Kočár drkotá po příjezdové cestě, a když se blíží k domu, vybíhá z něj dívka v bílých ušmudlaných šatech a s rozpuštěnými vlasy. Nadšeně jim mává.

„To musí být slečna Mia,“ řekne Fiene a Lydie se zasměje.

Vystoupí, a jakmile došlápne oběma nohama na zem, Mia se k ní rozběhne. Obejme ji a zakřičí: „Konečně jsi přijela!“

Lydie políbí dívku na tvář. „Dobrý den, zlatíčko, moc ráda tě vidím.“

„Proč jsi nepřijela dřív?“

„Nešlo to. Ale teď jsem tady, ne? A zdržím se celý týden.“

Mia spokojeně přikývne a Lydii pustí až ve chvíli, kdy k nim přijde její starší sestra.

„Jsem tak ráda, že jsi tady,“ řekne Helena s úsměvem na tváři. „Tolik jsi mi chyběla! Jak se ti daří? Zdáš se mi trochu bledá.“

„Cítím se dobře. Nedělej si starosti.“ Lydie pozdraví svou přítelkyni dlouhým objetím.

„Opravdu?“ Helena si ji přísně prohlíží. „Právě jsme se bavili o tom, jak dlouho jsi byla v Purmerendu sama. Rodiče se mě pořád ptali, jestli bys nechtěla na nějaký čas přijet.“

„Tak jsem tady! Skutečně sis myslela, že bych nedorazila na Elisabethiny narozeniny?“

„Ne, ale doufala jsem, že přijedeš mnohem dřív. Stejně jako ostatní. Mia se po tobě celou dobu ptala. Ach, tamhle je Elisabeth. Bety, podívej, kdo právě dorazil!“

Lydie se otočí, a když spatří svoji přítelkyni, široce se usměje. Obejmou se a Lydie jí pográtuluje.

„Děkuji! Bude to malá oslava. Pozvala jsem jen nejlepší přátele a nejbližší příbuzné.“

„Pozvánka mi dorazila až včera.“

„Já vím, rozeslala jsem je pozdě. Ale vlastně to byla taková připomínka. Všichni už dávno věděli, že budu pořádát oslavu. Mimochodem, bude to neformální, takže si nezapomeň sundat korzet a rukavičky.“

„Nemůžu se dočkat,“ pronese Lydie vesele.

Nella Boissevainová přichází k Lydii se širokým úsměvem a nataženou rukou. V bílých letních šatech a s neadbale zapletenými tmavými vlasy by jí padesát tři let nikdo nehádal.

„Lydie!“ Nella ji dlouze obejmě. „Je od tebe moc milé, že jsi přijela. Chtěla jsem ti napsat. Proč ti to trvalo tak

dlouho, drahá?“ Lehce od sebe Lydii odsune a tázavě si ji prohlíží.

„Chtěla jsem být chvíli sama,“ zašeptá Lydie. „Vím, že jsem u vás vítaná, a jsem vám za to moc vděčná, ale potřebovala jsem trochu klidu. Moji rodiče... na Welgelegenu jsme byli tak šťastní.“

„Chápu,“ odvěť Nella soucitně. „Ale dělala jsem si o tebe starosti.“ Kritickým okem si prohlédne Lydii od hlavy k patě a dodá: „Zhubla jsi. Musíme s tím něco udělat.“

„Pak jsem tady ve správných rukách,“ řekne Lydie a společně se tomu zasmějí.

Mezitím vyšel ven také Jan Boissevain, rejdař, který před několika lety převzal vedení rodinného podniku, objednal parníky a založil Nizozemskou paroplavební společnost.

Jan vítá Lydii s široce rozevřenou náručí.

„Ztracená dcera se vrátila!“ spustí a na chvíli ji k sobě přitiskne. „Rád tě vidím, děvče.“

Také ostatní členové rodiny Lydii srdečně přivítají. Obejmou ji, optají se, jak se jí daří, a kladou jí na srdce, aby neodjížděla před koncem léta.

Boissevainovi tvoří početnou rodinu. Elisabeth je nejstarší a slaví osmadvacáté narozeniny. Po ní následuje Helena, Charles, Matthijs, Anna Maria, Nella, Walrave a Mia. Mia je jako vždycky rozcuchaná. Tady na panství pobíhá celý den venku, studuje květiny a rostliny, a pokud to je možné, bere si je s sebou domů. Na začátku léta při svých toulkách našla zraněnou sojku, kterou si ochočila.

„Lydie, podívej, zobe mi z ruky,“ říká Mia s ptáčkem v dlaních.

„Ta je roztomilá,“ reaguje Lydie se zájmem. „Neulétne ti?“

„Nemůže létat. Má něco s křídlem. Všude jí pomáhám a teď je to moje nejlepší přítelkyně.“ Mia se skloní k ptá-

kovi a její tmavé kadeře vytvoří závěs, za kterým se ptáček schová.

„Co se s ní stane, až se vrátíte do Amsterdamu? Můžeš si ji odvézt s sebou?“

„Ne,“ odpoví Mia. „Ale pan Barnaat, majitel domu, mi slíbil, že se o ni postará. Jinak bych se do Amsterdamu nevrátila.“

Lydie vážně přikývne. „Tomu rozumím.“

„Má ráda koláče. Kousek jsem jí dala a moc jí chutnal.“

„Mio, že nekrmiš to zvíře mými koláči?“ zeptá se jí matka, která zaslechla poslední slova.

„Už to nedělej. Za chvíli budeme mít hosty!“

„Měla hlad,“ říká Mia. „A já ho mám taky. Kdy budeme jíst, mami?“

„Až budeš chtít. Dej si kousek dortu nebo koláče,“ odvětlí Nella a Lydii poví: „Určitě máš hlad. Vzadu na zahradě je připravený oběd. Běž se najíst.“

Poté se podívá na Fiene a vlídně jí řekne: „Pro služebnictvo je oběd nachystaný v kuchyni.“

Služebná jí poděkuje a podívá se na Lydii. „Nejdřív pověším vaše šaty do skříně, ať se nepomačkají.“

Když Lydie zahne za roh, úžasem se zastaví. Podle Nelliných slov si myslela, že oběd připravila narychlo, ale stůl je prostřený s velkou pečlivostí. Na jemném ubruse leží hromádka bílých porcelánových talířů a košík se stříbrnými příbory. Voda a víno se třpytí v křišťálových karafách a konce stolů zdobí vázy s lučním kvítím. Mezi tím vším jsou pokrmy na stříbrných podnosech. Je tu studené kuře, paštika z foie gras, chléb, ovoce, bažant, ryba, plněné taštičky a vysoký etažér plný zákusků a dortíků.

„To je krása,“ řekne Lydie.

Zatímco si všichni nabírají jídlo, Jan s Nellou zůstávají před domem a vítají další hosty.

Když dojedí, Elisabeth chytí Lydii za ruku a vede ji cestičkou okolo domu.

„Musím s tebou mluvit,“ říká, když přechází mostek vedoucí do lesa. „Je tu Eduard van Nijenbergh. Chtěla jsem tě varovat. Když se doslechl, že tady budeš, řekl, že přijede, i když je jeho otec vážně nemocný.“

Lydie si povzdechne. Vyrvalost, s jakou se jí Eduard dvorí, začíná být nesnesitelná. Nejhorší na tom je, že jí připadá milý. Nic víc. Je to jemný, plachý mladý muž. Není ani zvlášť přitažlivý, ale ani ošklivý. „Dobrý materiál pro manželství“, jak tomu říká Nella. Ale ne pro ni.

„Je pan van Nijenbergh vážně nemocný?“ zeptá se s obavami.

„Ano, nevypadá to moc dobře. Nedávno oficiálně odstoupil z rodinného podniku a vedení předal Eduardovi. Proto se Eduard vrací dneska večer zpátky.“

Elisabeth pohlédne stranou a dodá: „Ale nejdřív tě chce požádat o ruku.“

„Cože?“

„Naznačil to.“

„V den tvých narozenin! To se nesluší.“

„Jaký je v tom rozdíl? Ví, že zdvořilosti nebereme vážně. A stěžoval si, že tě vůbec nevídá.“

„Opravdu to řekl?“

„Ano, ptal se mě, jestli má u tebe šanci. A kdy je ten správný moment, aby před tebou poklekl.“

„Proč jsi mu proboha neřekla, že tohle rozhodně není vhodná chvíle a že ani nikdy nenastane?“

„To mu musíš říct sama. Nemohu přece mluvit za tebe. Navíc by mu bylo jasné, že jsme se o něm spolu bavily. Co je vlastně na Eduardovi špatného? Je to jediný syn a brzy zdědí velkou společnost. A miluje tě. Teď sedíš doma pořád sama. Nedělala bych si o tebe takové starosti, kdybych věděla, že ti někdo dělá společnost.“